

[Se, din konung kommer, SB](#)
[Pieper-Mueller på svenska, SR](#)
[Emmanuel – Gud med oss, ML](#)

[\[Register\]](#) [\[Årgångar\]](#) [\[Föregående nr\]](#) [\[Nästa nr\]](#)

Se, din konung kommer

Predikan i S:t Pauli församlings kapell på 1:a söndagen i Advent. Matt. 21:1-9

Vi börjar nu ett nytt kyrkoår. Att vi inte börjar det den 1 januari och låter den sammanfalla med det världsliga året, är redan ett tecken på att kyrkan är annorlunda. Hon har andra mål än vad världens människor har.

Kristna lever ju både efter det världsliga året och efter kyrkans år. Och det är riktigt: vi är medborgare i två riken, ett världsligt och ett andligt. Alla jordiska riken kommer förr eller senare att gå under, men Guds rike skall alltid bestå. Därför är det för oss kristna viktigast att vara medborgare i Guds rike, att leva kyrkans liv. Och skulle det bli konflikt mellan livet i Guds rike och livet i det världsliga livet, så måste världens liv vika och Guds rike behållas.

Den första dagen på kyrkans nya år får vi höra om Jesu intåg i Jerusalem. Han kom till Jerusalems invånare, till dottern Sion, för att bli deras Konung och Frälsare. Det var en festlig händelse. En liten skara med Jesus på åsnan i spetsen tågar in i staden. En stor skara möter honom med palmkvistar och Hosianna-rop. Det råder en hänförd och upprymd stämning bland människomassorna. Nu äntligen kommer han som skall befria dem, kasta ut förtryckarna och återge Israel dess forna storhet bland folken! Nu skulle det heliga kriget börja!

Första Advent samlas stora folkskaror också i vårt lands kyrkor för att hälsa Kristus med Hosianna-rop och jubelsång.

Stämningen stiger. Mäktiga orgelverk och körer fyller kyrkorummen. Och också idag utmålas Kristus från många predikstolar som befriaren från förtryck och orättvisor, som den som skall ena folken, skänka fred på jorden osv.

Men hur gick det i Jerusalem? Stämningen skiftade snabbt. När man förstod att Jesus inte var den Messias man förväntat sig, den som folkets andliga ledare sagt skulle komma i världslig prakt och makt, ja, då dröjde det inte länge förrän ropen "*Korsfäst honom!*" ekade på Jerusalems gator.

Det är att befara att något liknande skulle hända i många kyrkor idag, om det från predikstolarna klart och tydligt förkunnades, att Hosianna-ropen gäller en Konung och Frälsare som frälsar undan synden och den absolut säkert kommande vredesdomen, och att denne Konung kräver omvändelse, bot och bättring. Den sköna adventsstämningen skulle brytas och förbittrade människor skulle vända hem och skriva insändare om att man inte betalar kyrkoskatt för att höra sådant.

Men vi då, som samlats i detta lilla kapell för att fira 1:a Advent, varför är vi här och inte i de fyllda kyrkorna?

Vi är här, därför att vi inte vill lyssna på de falska profeternas Messias. Vi vill inte instämma i deras Hosianna-rop. Men att vi blivit medlemmar i denna kyrka och sitter här beror inte på vår duktighet, på att vi är bättre, mer skarpsinniga eller mindre lättlurade än andra. Nej, det är Gud som öppnat våra ögon för den sanne adventskonungen, den rätte Messias. Han har med sin Ande och med sin ledning fört oss till tro på Ordet från den store Konungens mun. Han har gett oss nåd att inse, att i Konungens kyrka får endast Konungens ord ljuda, att hans ord och vilja är lag i kyrkan. Det är enbart genom Guds stora nåd som vi kommit att tillhöra en kyrka, där man inte vänder sig till folket och frågar dem vad de vill ha och höra, och där prästen är förbjuden att ur sitt eget inre hämta fram nya, underhållande och tankeväckande saker att förnöja sin församling med, så att de härdar ut ännu ett kyrkoår. Vi är förda till en kyrka, där frågan "Vad skall

predikas?” får sitt svar från Gud, från Skriften, från Konungen som rider in bland oss igen för att vara vår Frälsare, så som han var under det förra året.

Därför skall vi börja det nya kyrkoåret med att tacka Gud för att vi fortfarande får tillhöra en kyrka som vänder sig till det gudomliga ingivna profetiska och apostoliska Ordet, och där får Guds utläggning, får höra av honom vad som skall predikas. Ett exempel på det har vi i dagens text. Själva händelsen, att en man rider in i staden på en åsna och möts av folkets jubel, kan utläggas och filosoferas över på många olika sätt. Men nu står det vad som skall sägas om denna händelse: *”Säg till dottern Sion: Se, sin konung kommer till dig, saktmodig, ridande på en åsna, på en arbetsåsninnas fåle.”* Det blir ämnet för vår predikan.

1. Se, din konung kommer till dig – det är för det första ett väckelserop

”*Se!*” är ett ord som vill väcka oss och göra oss skarpt uppmärksamma. När Gud ropar sitt ”*Se!*”, så är det alltid livsviktiga saker han vill rikta vår uppmärksamhet på.

Men nu kan det hända att han i sin kyrka ser sådana som slött och likgiltigt tänker: Jag kan allt det där, jag vet precis vad det handlar om... det är det gamla vanliga som jag hört under en lång rad av kyrkoår.

Men känner eller tänker vi så, är det hög tid att bli väckt av Guds adventsrop ”*Se!*”. Här gäller verkligen apostelns ord i dagens epistel: *”att stunden nu är inne för er att vakna upp ur sömnen”* Varför? Därför att *”Natten är framskriden och dagen är nära.”* Ett nytt kyrkoår betyder att vi kommit ett bra stycke närmare Guds stora dag – den vi hörde om förra söndagen. För kyrkan, de sant troende, är det en frälsningens dag. För världen och för alla namnkristna är det vredens stora dag, då inget kan ändras och allt skall få sitt rättmätiga straff. Hur kan vi då vara likgiltiga inför ett nytt kyrkoår som ständigt för oss närmare den dagen? Vakna upp, du som sover!

Hur lätt har vi inte att sjunka tillbaka i likgiltighet för vad

Gud säger, hur lätt är det inte att ögonlocken faller ihop, så att vi inte ser. Särskilt farligt är det, när man tror sig kunna Guds Ord och vägen till salighet och slår sig till ro med det. Det räcker inte med att kunna och veta. Vi behöver insikt, upplysning och tillämpning av Guds Ord i vårt eget liv, så att det får effekt i form av tro, hopp och kärlek, så att det bär frukt till evigt liv. Detta sker inte, om inte Gud gång på gång får ropa sitt ”*Se!*”, som väcker oss ur likgiltighetens, otrons och syndens sövande makt.

Vi skall tacka Gud, att han också under detta år vill väcka oss till insikt, till syndakännedom, till ånger och tro och till vilja att vandra på hans vägar. Vi har lätt att ta fel, lätt att tro att våra vägar är Guds vägar, lätt att komma snett i vårt andliga liv. Men Gud är god. Han låter väckelseropet ljuda i sin kyrka. Visst kan det svida och göra ont, när man ser sin synd, men det är en hälsosam smärta. Den leder till att man kommer till Herren för att få hjälp. Att så leva i bot, är att ständigt tillfriskna, ständigt bli botad. Det är vad väckelseropet syftar till.

2. Se, din konung kommer till dig – det är för det andra ett härligt löftesord

Konungen lovar att komma till oss. Men det härliga i det kan inte ses med ögonen, utan bara tros som ett löfte. Så är det så länge vi vandrar på jorden. Konungen är Konungarnas konung, Allsmäktig Gud, Herren Sebaot själv. Det såg man inte då, när han red in i Jerusalem. Man såg bara en man på en åsna. I sina föreställningar gjorde man honom till en jordisk konung och hyllade honom som en sådan. Så skall vi inte göra, Vi skall se honom som den han verkligen är enligt Skriften, som *Gud* ridande på en åsna. Så har han valt att komma till oss i fördold härlighet, förklädd i mänsklig ringhet.

Åsnan har han lämnat. Han låter sig i dag i stället bäras av Ordets predikan, av dopets vatten och av bröd och vin från altaret. Detta är i världens ögon lika glanslöst och torftigt som att rida på en åsna. Man kan inte tro, att i dessa enkla jordiska ting finns den evige, allsmäktige Guden. Men det är den sanna kyrkans tro. Vi tror på Konungen på åsnan.

Han är den ende sanne Guden.

Så länge världen står, lovar han att komma till oss på detta fördolda sätt. När han nu på nytt rider in i vår kyrka, säger han till var och en av oss: Jag är din konung! Det betyder befrielse – befrielse från våra allra värsta fiender: synden, döden och djävulen. Det var dessa fiender Jesus var på väg att krossa, när han red in i Jerusalem. I stället för frihetskamp, svärd och revolution, som folkmassorna väntade sig, så låter han sig gripas, hudflängas och bli upphängd på ett kors. Men därigenom vann han seger över våra verkliga fiender. Med sin offerdöd har han, som Luther säger, ”förlossat, förvärvat och vunnit mig, förtappade och fördömda människa, ifrån alla synder, ifrån dödens och djävulens våld”.

Denna seger räcker han oss i nådens medel, för att vi skall tro den. Och när vi kapitulerar inför nådens Konung, sker stora ting. Han drar in i våra hjärtan och skänker oss ett gott samvete, ty där syndernas förlåtelse får regera, där drivs det onda samvetet ut och med det fruktan och ovisshet. Vidare ger han oss kraft att bekämpa synden, ty där Konungen är, där bryts alltid syndens makt. Vi kan då våga släppa det krampaktiga greppet om vårt eget liv och ge upp alla egna tankar om hur det skall vara och bli. Konungen har köpt oss och döpt oss till sig och sitt rike. Ja, då får det bli så: han får ta över och regera, och vi får tjäna honom utan fruktan här i tiden och sedan i evigheten.

Så kommer Herren till sin kyrka, till trons folk, som samlas kring Ordet och sakramenten. Hans advent är löftesrikt. Också under det nya kyrkoåret – om ett sådant ges oss – vill han dra in i våra hjärtan, för att vi glada skall kunna be känna med aposteln Paulus: *”Nu lever inte mer jag, utan Kristus lever i mig, och det liv jag lever i köttet, det lever jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgivit sig själv för mig”* (Gal. 2.20).

3. Se, din konung kommer till dig – det är slutligen ett jubelrop

Orden är hämtade från profeten Sakarja, som i århundraden

i förväg för sin inre syn såg Jesu intåg i Jerusalem. Det han såg var så stort att det bara kunde mötas av lovsång. Därför säger han: *”Fröjda dig storligen, du dotter Sion, höj jubelrop, du dotter Jerusalem. Se, din konung kommer till dig, rättfärdig och segerrik är han”* (Sak. 9:9).

Evangelium är ett jublande glatt budskap om seger. När Konungen i dag rider in bland oss, vill han mötas av hjärtats och munnens jubelrop. Vad annat passar när han kommer? Han kommer ju inte för att ta och trampa ner, utan för att ge och glädja. Tron kan inte vara utan tacksamhet och glädje. Därför skall vi, som tror på Konungen, snart stå upp och hälsa honom med jubel och stämma in i kungssången: *”Hosianna Davids Son! Välsignad vare han som kommer, i Herrens namn. Hosianna i höjden!”*

”Se, din konung kommer till dig!” Glädjen över det skall vi dela med varandra, sjunga till varandra, hälsa och uppmuntra varandra med – så som vi gör i högmässans salutationer.

Men viskall också under det nya kyrkoårets vardagar låta vår tro och glädje få utlopp i sådant tjänande som ställer allt vad vi är och har till Konungens förfogande. Är allt hans vårt, så skall också allt vårt vara hans. Se på den okände man i vår text, som strax släppte till sina åsnor, när han hörde: *”Herren behöver dem”!* Sådan skall vårtro och våradventsglädjevara. Vi är den store Konungens folk. Vi får vara hans tjänare och tjänarinnor och glädja oss över att han vill använda oss och allt vårt för sitt rikets utbredande.

S.B.

[[Lutheranen 3-4/1985](#)]

Teologins väsen och begrepp
Den heliga Skrift
Övriga läro punkter

Pieper-Mueller på svenska

Glädjande nog har nu Pieper-Muellers ”Kristen dogmatik” kommit ut på svenska. Tidigare har det knappast funnits

någon konfessionell evangelisk-luthersk troslära av detta slag på vårt språk, och boken fyller därför ett stort och viktigt behov. Boken omfattar över 700 sidor i ett vackert band med bra format, utgiven av bokförlaget Pro Veritate (pris 325 kr). Översättningen och bearbetningen är gjord på ett förtjänstfullt sätt av teol. dr. Tom G.A. Hardt. Det finns all anledning att här ge en ganska utförlig presentation av detta viktiga verk.

Visserligen har det tidigare utkommit en rad trosläror på svenska, men dessa har i regel varit präglade av den moderna teologins många villfarelser. Ett exempel på detta slags trosläror är Auléns ”Den allmänneliga kristna tron”, vilken kommit i många upplagor och i hög utsträckning präglat svensk universitetsteologi på ett mycket nedbrytande sätt, eftersom den på punkt efter punkt tar avstånd från den bibliska läran.

Bland äldre konservativa trosläror bör Norbecks lärobok i teologien nämnas. Den användes allmänt på läroverken i slutet av 1800-talet och var en utmärkt lärobok i litet format i anslutning till den lutherska ortodoxin (om än med vissa avvikelser). Oscar Bensows dogmatik kan också nämnas i detta sammanhang. Bland nyare framställningar finns C.F. Wislöffs ”Jag vet på vem jag tror” (EFS 1968, pocket) och Josef Imbergs ”Guds nåds evangelium” (Pro Veritate 1978).

Utan att förringa värdet av de nämnda konservativa troslärorerna måste det sägas, att Pieper-Muellers dogmatik är präglad av en förtrogenhet med den bibliska läran och den evangelisk-lutherska kyrkan, som är enastående. Här framträder det rätta, bibliska arvet från fornkyrkan, Luther och reformationen. Boken är därför en verklig guldgruva för varje teologiskt intresserad läsare. Den borde bli obligatorisk lärobok för alla blivande präster, men som situationen nu är utesluts omsorgsfullt all litteratur av detta slag från teologiundervisningen.

Jag kan ge ett litet vittnesbörd från min egen tid som teologistuderande i Uppsala. Ofta kände jag mig alldeles övergiven under mängden av obibliska läroböcker och

bibelkritiska lärare. Men i dekanhusets bibliotek fanns ett exemplar av just Pieper-Mueller (på tyska). Denna bok gav mig nytt mod och trosglädje och jag önskade att många skulle få möjlighet att läsa den. Nu är det möjligt.

Pieper-Muellers dogmatik är egentligen en förkortning av Franz Piepers ”stora” dogmatik i tre band (1917-24). Pieper (1852-1931) var född i Pommern och kom 1870 till Amerika. Under mer än femtio år var han verksam som lärare i dogmatik vid Concordia Seminary, Missourisynodens teologiska högskola. Han efterträdde där C.F.W. Walther (1811-87) som fakultetens rektor och Missourisynodens president. Walther studerade ingående Luther, reformationen och ortodoxin, och i en mängd teologiska skrifter och predikosamlingar visade han hur den lutherska kyrkan i allt måste byggas på Skriften allena. Pieper byggde vidare på denna grund med utomordentligt stor lärdom och innerlig fromhet. Hans stora dogmatik utgör höjdpunkten av Missourisynodens teologiska arbete. I detta verk ger Pieper en utförlig framställning av hela den kristna läran och han ger också en saklig och ingående kritik av den tidens allvarligaste förvrängningar av den kristna tron. Han bemöter därvid framför allt de romersk-katolska och reformerta villolärorna, men även 1800-talets bibelkritiska och subjektiva teologi. Hela tiden ger Pieper i sitt stora verk en ingående exegetisk framställning av de bibelställen, som ligger till grund för den kristna läran. Så är Piepers dogmatik inte bara evangelisk-luthersk, utan en sant *biblisk* troslära i alla stycken. Han visar att den lutherska kyrkan utgör den rätta fortsättningen på nya testamentets församling och fornkyrkan, medan katoliker, reformerta och modernister i själva verket har avvikit från den bibliska grunden.

Piepers dogmatik förkortades år 1945 av Johannes Theodor Mueller (1885-1967). Mueller efterträdde Pieper som professor i dogmatik vid Concordia Seminary. Fastän född i Amerika tillhörde han den ännu tysktalande generationen. Hans stora uppgift var bevarandet av arvet från föregångarna, vilket han gjorde i ett 50-tal skrifter. Mueller berättar i sitt förord, att Piepers stora dogmatik under andra

världskriget utdelades gratis åt tyska krigsfångar, som studerade teologi i USA. Samtliga exemplar tog snart slut, och Mueller fick därför uppgiften att i största hast utföra en förkortning av dogmatiken till ett band. Detta kan synas ha varit en nästan omöjlig uppgift, då Mueller på grund av kriget inte hade tillgång till all erforderlig litteratur, t.ex. den kompletta Weimarupplagan av Luthers verk. Mueller var också samtidigt upptagen av en mängd annat teologiskt arbete. Men på grund av nödropet efter god teologisk litteratur genomfördes ändå arbetet, och resultatet är beundransvärt. Det är därför glädjande att vi nu, 40 år senare och till 100-årsminnet av Muellers födelse, kan ta del av Muellers arbete på svenska.

Vid sin förkortning har Mueller i stort sett behållit Piepers positiva läroframställning, medan den exegetiska behandlingen har uteslutits och polemiken starkt förkortats. I förordet framhåller Tom Hardt, att Pieper-Mueller ingalunda slaviskt återvände till 1600-talsortodoxin, som de anklagats för. Walther ”som i viss mån kan ses som den egentlige upphovsmannen till Pieper-Muellers dogmatik” kom trots uppskattningen av 1600-talsortodoxin att ”på några punkter kritiskt behandla det ortodoxa arvet”. Detta gäller t.ex. läran om utkorelsen.

Hardts bearbetning av Pieper-Mueller är mycket varsam. Det gäller främst utelämnandet av referenser och citat, som onödigt tyngde texten. I några fall har Mueller i sin tidsnöd felaktigt återgett Piepers mening enligt Hardt. Detta har angetts i fotnoter utom när det gällt rena detaljer. Hänvisningarna till Weimarupplagan har kompletterats och sidhänvisningar har getts till Svenska Kyrkans Bekännelseskifter (ed. Helander). Allt detta gör, att Pieper-Mueller på svenska har blivit ett mycket användbart redskap.

I ett par läropunkter har Tom Hardt en annan uppfattning än Pieper-Mueller. Det gäller nattvardens konsekration och lokalförsamlingen, punkter där det under senare tid rått lärostrider inom den konfessionella lutherdomen. Detta har angetts i fotnoter. Hardt pekar på att man inom

Missourisynoden också gjorde på detta sätt, när man utgav verk som på någon punkt avvek från den egna ståndpunkten. Oavsett om man delar Hardts uppfattning eller ej, bör man ha respekt för detta tillvägagångssätt. För Lutheranens läsare kan det vara av intresse att notera, att Lutherska Konkordiekyrkan delar den uppfattning Hardt anför i sina noter.

Det är naturligtvis omöjligt att presentera mer än glimtar av innehållet i Pieper-Muellers dogmatik. Jag ska här ta upp några punkter som är av intresse därför att de ofta försummas eller framställs på ett felaktigt sätt.

[^]

Teologins väsen och begrepp

Boken börjar med en viktig teologisk ståndpunktförklaring: ”Det är vår övertygelse, att den heliga Skrift absolut skiljer sig från alla andra böcker i världen, därigenom att den är Guds eget ofelbara Ord. Fördenskull är den den enda källan och normen för den lära, som en kristen dogmatik skall framställa.” (s. 3) Den moderna teologin sätter teologens eget ”fromma medvetande” istället för Skriften, och därmed har man enligt Pieper hamnat i samma slags villfarelse som påvekyrkan, vilken slutligen som högsta norm har påvens eget jag.

I princip finns det egentligen endast två religioner i världen, oavsett vilket namn de har. Den ena är lagens religion, som bygger på att vi med våra egna gärningar skall kunna försona Gud. Det andra är den bibliska religionen, som ensam lär att Kristus genom sin ställföreträdande tillfyllettgörelse redan har försonat världen och nu erbjuder denna nåd till alla genom Ordet och sakramenten. (s. 7 ff.) Pieper visar, att alla icke-kristna religioner i grunden är lagreligioner och att all gärningslära även om den går under kristet namn ändå är hednisk.

Ett viktigt avsnitt är definitionen av vad teologi är. Ordet ”teologi” är i sig inte bibliskt utan kyrkligt. Ofta har man med teologi menat olika mänskliga spekulationer om Gud. Men allt sådant är främmande för en kristen teologi. För att

stämman överens med Bibeln får ”teologi” som lära aldrig bli någonting annat än den i Skriften uppenbarade sanningen. Teologi förstås också som ”den lärdom om Gud, som behövs för att förvalta det offentliga predikoämbetet, den i en kristen av Den Helige Ande verkade skickligheten att utöva det offentliga predikoämbetets funktioner, dvs. att ur Skriften offentligen och gentemot enskilda personer lära Guds Ord rent och att vederlägga uppkommande villoläror samt därigenom föra syndiga människor till tron och saligheten” (s. 21 f.). Den sistnämnda betydelsen är den egentliga. ”Man har klandrat denna de äldre lutherska teologernas uppfattning såsom ovetenskaplig, men den anbefalles åt alla dem, som i enlighet med Skriftens mening vill teologisera ur Skriften” (s. 22).

Pieper visar, att sann teologi förutsätter att teologen är troende och pånyttfödd. De otroende är inte teologer i biblisk mening. Detta är någonting att besinna i vår tid, då man överlåter så viktiga ting som bibelöversättning och prästutbildning åt icke troende människor. Den sant troende teologiska skickligheten är att inte lära något annat än Guds Ord, ”dvs. skickligheten att avhålla sig från alla egna tankar och från andra människors tankar om Gud och gudomliga ting och att inte hämta den lära, som skall framläggas från något annat än från Guds Ord.” (s. 23). Vidare omfattar den teologiska skickligheten förmågan att lära hela Guds Ord (Apg. 20:26), vilket förutsätter ett stort nit hos både de teologie studerandena och kyrkans lärare. Vidare innebär den teologiska skickligheten att villolärarna skall kunna vederläggas – ett krav som går stick i stäv mot vad man idag vanligen kräver av en teolog. Slutligen är det viktigt, att en teolog i biblisk mening är villig att bära lidande för den kristna lärans skull (2 Tim 2:3). ”Är ämbetslärarna inte i stånd att lida, och förmår de alltså inte att avstå från gods, ära, social ställning och – om det behövs – t.o.m. själva livet, kommer de att kompromissa med villoläran eller att helt och hållet avfalla från sanningen och därigenom gå miste om frälsningen” (s. 24).

Pieper framhåller till sist, att den teologiska skickligheten

måste förvärfvas på det sätt Luther beskriver med orden ”*oratio, meditatio och tentatio*” alltså under bön, bibelstudium och anfäktelse. ”Det som de moderna teologerna förklarar vara teologien ovärdigt (lagisk skriftauktorit) och skadligt för fromheten (intellektualism), förklarar Luther vara det enda rätta sättet att studera teologien. Och detta sätt att syssla med de bokstavliga orden i boken skall man inte tröttna på, utan det gäll att fortsätta med det” (s. 67).

[^]

Den heliga Skrift

Pieper-Mueller har ett nära 80 sidor långt kapitel om Skriften som är mycket värdefullt. Här visas hur den i vår tid så föraktade ”verbalinspirationen”, alltså Bibelns ingivande av den Helige Ande ord för ord är Bibelns egen lära. De många invändningarna mot inspirationen behandlas på ett utomordentligt sätt. Invändningen att det finns många skilda handskrifter till Nya Testamentet bemöts t.ex. på följande sätt. Vi vet genom Guds löfte, att vi i de bevarade handskrifterna har den texten, apostlarnas och Kristi eget ord. I Joh. 17:20 säger Kristus, att ända till den yttersta dagen alla, som kommer till tro på honom, tror på honom genom apostlarnas ord. Därmed lovar han, att apostlarnas ord kommer att finnas i kyrkan ända till yttersta dagen, jämför Joh. 8: 31 f., där Kristus förmanar alla att förbli vid hans ord. När människor inte erkänner Kristi ord, beror det på deras egen blindhet. (Matt 13:13 ff.). Och när Kristus ger missionsbefallningen (Matt 28:20) innebär den, att Kristi lära i alla sina delar kommer att stå till kyrkans förfogande ända till den yttersta dagen på ett sådant sätt att läran är klar och kan med säkerhet fattas (s. 95 f.). Vidare kan man med en rent vetenskaplig metod konstatera, att de många men mycket små varianterna i handskrifterna inte på någon punkt förändrar den kristna läran. Den som vill göra sig besvär med att jämföra en modern textkritisk utgåva av NT med den text som Luther använde ”kureras på ett radikalt sätt från rädslan, att någon enda kristen lära skulle behöva ändras på grund av de tusentals varianter, som vi har den nyare textkritiken att tacka för. Det är i själva verket så, att fastställandet av den kristna läran är

helt oberoende av den nyare textkritiken” (s. 96).

Pieper framhåller att hela den kristna läran föreligger i klara och tydliga bibelställen, som inte behöver någon särskild utläggning. Dessa klara beläggställen skall därför användas så, att de kastar ljus över sådant i Skriften, som kan förefalla oss dunkelt. Att göra tvärtom är en falsk metod som används av villolärarna. Man får inte heller använda profanvetenskapen till att motsäga det som står i Skriften. Luther: ”Jag begagnar mig av dessa (profanskribenterna) på ett sådant sätt, att jag inte tvingas motsäga Skriften. Ty jag tror, att i Skriften talar Gud, som är sannfärdig, men i andra historier är det mycket fina människor, som visar sin största flit och sitt nit, men dock såsom människor – och om intet annat kan ju deras avskrivare ha gjort fel” (WA 53,22; s. 97). Samma sak gäller naturvetenskapen: ”Då Mose skriver, att Gud skapat himmelen och jorden och allt som däri är på sex dagar, låt det förbli, så att det var sex dagar... Kan du emellertid inte fatta, att det varit sex dagar, så ge den Helige Ande den äran, att han är lärdare än du” (WA 12,440; s. 97 f.).

Förmenta motsägelser skall vi inte framställa som ett bevis för att Skriften har fel. Pieper anför ett citat från en teolog som säger: ”Men kan och får vi då med bestämdhet påstå, att allt det, som mitt eller ert förstånd anser vara motsägelser, aldrig kommer att låta sig förklaras?”(s. 98)

I ett fint kapitel om Luther och den heliga Skrifts inspiration (som enligt Hardt går nästan ordagrant tillbaka till på Walther) visas uttryckligen hur Luther bekände sig till verbalinspirationen och Bibelns ofelbarhet. Här tas t.ex. Luthers missbrukade ”halm-och-strå-citat” upp. Man har påstått, att Luther i detta citat lär, att profeterna stundom tagit miste och lärt sådant som inte håller måttet, d.v.s. att deras skrifter skulle innehålla ”halm och strå” (jfr 1 Kor. 3:12). Men Luther talade här inte om profeternas skrifter, vårt gamla testamente. Luther talade endast om profeterna ”under sådana tider, då de såsom den Helige Andes organ inte drivits att skriva den heliga Skrift” (s. 114). Många fler exempel på feltolkningar av Luther ges. Man har inte heller

beaktat Luthers distinktion mellan de allmänt erkända skrifterna och de motsagda skrifterna (antilegomena) (jämför Lutheranen nr 1/84). ”Med rätta säger W. Walther, att Luther visserligen låter frågan om kanons omfång stå öppen, men att det som i hans ögon är kanoniskt, genomgående har auktoritet såsom Guds inspirerade Ord. Med utgångspunkt från Luthers ord om enstaka böcker söker de nyare teologerna dra slutsatser om Luthers inställning till Ordet och dettas inspiration, och sålunda överföra sin egen friare ståndpunkt på Luther. Tvärtom är det säkert, att Luther ansett Ordet vara ingivet, och att 1600-talets dogmatiker med full rätt kunde åberopa Luther som kyrkans ständiga stämma, och att deras lära ingalunda var något nytt, som inte Luther känt till” (s. 115).

[^]

Övriga läropunkter

Efter att ingående ha beskrivit Skriften såsom kyrkans och teologins grund behandlas alla övriga läropunkter. De första kapitlen behandlar lärorna om Gud, skapelsen, försynen, änglarna och människan. Läran om den treenige Guden, Fader, Son och Ande, behandlas på ett klart och tydligt sätt. Det visas hur treenighetsläran uteslutande grundas på Skriftens klara vittnesbörd, och hur senare kyrkomöten endast har fastslagit vad som redan lärs i Skriften. Unitarismen, dvs. den lära som förnekar att Sonen och Anden är sann Gud och som endast erkänner Fadern som Gud (i vår tid särskilt Jehovas vittnen och den moderna teologin) vederläggs kraftigt. ”Luther visar, hur allt, som beslutats av de fyra första huvudkoncilierna i fråga om den kristna läran om Kristi person och Den Heliga Treenigheten ’mycket rikligare och väldigare’ lärts i den heliga Skrift (jfr WA 50, 605). Det är emellertid ett faktum, såsom Luther ofta påpekat, att den kristna kyrkan för trinitetslärans skull alltid stått i hård kamp såväl mot fiender utanför kyrkan som mot villoandar, som uppstått i hennes mitt” (s. 157). I ett kapitel visas hur treenighetsläran är obegriplig för det mänskliga förnuftet, men likväl skall tros på grund av Bibelns vittnesbörd (s. 165 ff.). I själva verket är det ju så, att villolärarna inte har några verkliga bibliska argument för sin falska lära, utan

till sist åberopar sig på sitt eget förnuft mot Skriftens klara ord.

Om utvecklingsläran och andra försök att motsäga Bibelns skapelseberättelse skriver Pieper-Mueller: ”Då vi människor i vår förmäthenhet försöker rätta till Guds skapelseberättelse genom att dra slutsatser av världens nuvarande beskaffenhet (geologi), rör det sig om en ovetenskaplig förhävelse, som inte höves kristna människor överhuvudtaget. Den oenighet, som råder bland geologiska fackmän (t.ex. om jordens och människosläktets ålder), är faktiskt så stor, att det inte heller kan vara tal om några geologiens säkerställda rön” (s. 201).

De nya teologerna vill med några få undantag avskaffa läran om änglarna, påpekar Pieper-Mueller, men ”Skriften betygar från början till slut, att det finns både goda och onda änglar” (s. 219). Undervisningen om änglarna är visserligen inte någon fundamentalartikel, men ”att den i praktiken i så hög grad åsidosattes vid undervisningen, länder förvisso inte till kyrkans välsignelse”. I vår tid när både de goda änglarna och djävulen förnekas är det välgörande att läsa Piepers sunda framställning.

När det gäller människan lärs ingående om gudsbelätet (människan som Guds avbild) och dess förlust genom syndafallet. Läran om arvsynden och det totala syndafördärvet inskräps. Framställningen av synden mot den Helige Ande är mycket bra. (s. 256 ff.)

Läran om Kristus och hans verk utgör hos ”stora Pieper” hela det andra bandet, som kom till reformationsjubiléet år 1917. Det är verkligen underbart att läsa denna gedigna framställning om vår Frälsares person och verk. Skriftens huvudlära, rättfärdiggörelsen genom tron allena, framställs med utomordentlig klarhet och enkelhet. Det visar hur Kristi två naturer, sann Gud och sann människa i en person är en nödvändig förutsättning för hela Guds frälsningsverk. Att Kristi verk – både hans aktiva och passiva lydnad – har skett i vårt ställe framhålls starkt mot allehanda villfarelser. Denna Kristi ställföreträdande tillfyllestgörrelse ”är

ingenting annat än Skriftens lära om återlösning, som skett i Kristus” (s. 364). ”Skriften uttrycker tydligt, att genom Kristi ställföreträdande handlande och lidande, har Guds vrede eller förbannelsedom över människorna helt upphävts (Rom 5:10, 18)” (s. 364). Detta är den objektiva försoningen eller rättfärdiggörelsen av alla människor, som Kristus utfört för snart 2000 år sedan. Hardt påpekar här, att den äldre missouriska teologin bemödade sig att skilja på försoning och objektiv rättfärdiggörelse, vilken identifierades med Kristi uppståndelse som verkad av Fadern (not s. 366). När Gud uppväckte Kristus var detta ett friförklarande av hela den syndiga världen för Kristi skull.

Man har befarat, att detta lätt kan leda till *universalism*, dvs. den falska läran att ingen omvändelse eller personlig tro skulle behövas för att få evigt liv och bli salig. Men Pieper-Mueller lär inget sådant. Kristi fullbordade verk innebär förvisso, att varje människa redan är fullkomligt försonad och frikänd. Detta är Skriftens egen lära. Men detta faktum förkunnas endast i nådemedlen och måste tros av människan för att hon skall bli salig. I nådemedlen verkar Gud själv och rättfärdiggör för Kristi skull var och en som tror. Nådemedlen får inte uppfattas enbart som information om vad som en gång skedde när Kristus dog och uppstod, utan också och framför allt som Guds direkta tillsägelse av syndernas förlåtelse. Pieper-Mueller inskräper detta mycket ingående.

Kapitlet om omvändelsen visar, att det är Gud ensam, som förmår att omvända syndaren genom sin nåd, och att människan inte på något sätt förmår att medverka till detta – trots allt vad som sägs av den moderna teologin och den katolska kyrkan. Och när människan kommer till tro på Kristus sker rättfärdiggörelsen genom tron: ”I samma ögonblick som en människa kommer till tro på den syndaförlåtelse, som förvärvats av Kristus, och som framräcks i evangelium, blir hon genom denna tro rättfärdig inför Gud” (s. 432). Kapitlet om rättfärdiggörelsen är det centrala i hela Pieper-Muellers dogmatik liksom det är inom den kristna kyrkan. När man

rätt förstått rättfärdiggörelsen får sedan läran om helgelsen och kyrkan sin rätta plats.

Nådemedlen behandlas utförligt, vilket är självklart i en sant luthersk dogmatik. Pieper visar att den enskilda avlösningen är anbefalld i Skriften (s. 531 ff.). Läran om nattvarden är riktigt framställd bortsett från att det inte klart framgår att Kristi lekamen och blod blir närvarande omedelbart genom konsekrationen och förblir så under hela nattvardshandlingen (se Hardts noter, s. 585, 603, 610 och 614). I läran om dopet understryks att dopet verkligen frälsar och att Bibeln lär att också barnen skall döpas. ”Barndopets skriftenlighet framgår av kombinationen av sådana skriftställen som Mark.10:13-16 och Kol. 2:11 f.” (s. 573). Även Johannesdopet var av nådemedelskaraktär till syndernas förlåtelse, Mark. 1:4 (s. 578 f.).

I läran om kyrkan framhålls starkt nödvändigheten av att endast den rätta läran tillåts inom kyrkan, och att de kristna är skyldiga att lämna ett villfarande samfund som inte driver ut de falska lärarna. Läran om lokalförsamlingen som den *enda* av Skriften anbefallda ordningen (Matt 18:17) kritiseras dock med rätta av Hardt (noter s. 644, 651): Pieper-Muellers något tillspetsade satser fanns inte hos Walther, som t.ex. uttryckte sin stora uppskattning av Laurentius Petris episkopala kyrkoordning (not s. 644). Vidare kan nämnas att Antikrists framträdande i den yttersta tiden (2 Tess. 2) syftar på det romerska påvedömet (s. 673 ff.). Pieper betecknar ”varje lärare i den kristna kyrkan som svag i teologien, som känner till påvedömet historiska fenomen och ändå inte fattar, att påvedömet är den i 2 Tess. 2 förutsagde antikrist” (s. 679). Beträffande de yttersta tingen slutligen framhålls att ingen som helst möjlighet till omvändelse finns efter döden. Varje tanke på något jordiskt tusenårsrike avvisas bestämt (s. 714 ff.). Kristus kommer endast en gång tillbaka för att döma världen på den yttersta dagen. Avgörande då är om vi här i livet har satt vårt enda hopp till Honom och genom tron på Honom blivit rättfärdiggjorda. Endast på detta beror den eviga saligheten.

S.R.

Emmanuel – Gud med oss

*Man skall giva honom namnet Emmanuel, det betyder:
Gud är med oss. (Matt. 1:23).*

Vi kan aldrig någonsin, icke ens med den största vältalighet, förklara eller utlägga den stora hemligheten, att Guds Son värdigats bliva en människa och vår broder. Det är den största tröst i all bedrövelse. Han har så förbundet och förenat sig med mig, så fast och så nära slutit och knutit sig till mig och så liksom fäst sig vid mig, att ingen människa på denna jorden – om hon ock vore på det starkaste förenad med mig genom de allra fastaste band och en allra innerligaste vänskap eller genom den närmaste släktskaps allra heligaste rättigheter – kan vara mig innerligare hängiven, mera förtrolig och närmare förbunden med mig än han.

Jag kan och skall därför vänta mig flera och större ting av honom än av någon annan människa i världen, om hon vore mig än så bevågen och tillgiven. Ty hans kärlek till mig är i oändlig måtto innerligare än den trofastaste och mest beprövade väns kärlek, innerligare än en broders kärlek, innerligare än en from faders kärlek.

Detta bör fröjda en var kristen, så att han utbrister: Denne min Gud och Herre har påtagit sig min natur, mitt kött och blod, såsom jag har det, och prövat och lidit allt, liksom jag, dock utan synd, därför kan han ock förbarma sig över oss i vår svaghet.

(Martin Luther, ur "Resekost" 29/12)

